

NYCOMED-RAHASTO

Lääketieteen tukemiseen

Rahasto perustuu Oy Nycomed Ab:n lahjoitukseen 1987. Se edistää lääketieteellistä perus- ja soveltavaa tutkimusta.

Norjalainen lääkevalmistaja Nyegaard & Co mullisti radiografisen kuvantamisen 1969 kehittämällään vesiliukoisella isotonisella varjoaineliuoksella (metritsamidi), joka osmoottisilta ominaisuuksiltaan vastasi luonnollista saliniä. Amipaque-nimellä 1970-luvulla käyttöön tullut varjoaine todettiin helpon imeytyvyytensä ansiosta pitkään käytettyä bariumia paremmaksi sydämen- ja verisuonien, selkäydinkanavan ja hermopunosten sekä suoliston varjoainekuvauksissa. Lisäksi patologiset muutokset erottuivat sitä käyttämällä ratkaisevasti selväpiirteisempinä kuin bariumia käytettäessä, eikä sillä todettu verenpainetautipotilaiden angiografiassa suonensisäisesti käytettynä sivuvaikutuksia. Nyegaardin seuraavan polven diagnostinen yhdiste Omnipaque (joheksoli) oli 1985 lähes yhtäläinen innovaatio. Ionisoitumattomien varjoaineiden erityiseen historialliseen merkitykseen kuuluu se, että ne eivät vaikuta veren hyytymisominaisuuksiin kuten aiemmin radiologiassa yleisesti käytetyt yhdisteet.

Nyegaard ja Huhtamäki-yhtymään kuulunut Leiras olivat vanhoja yhteistyökumppaneita, mutta uusien varjoaineiden valmistuksessa Nyegaard ryhtyi osakkaaksi Lääketehdas Medicaan. Kun Medica 1986 myytiin kilpailevia tuotteita valmistavalle Huhtamäki-konsernille, Nyegaard perusti Suomeen tytäryhtiön, Oy Nycomed Ab:n. Sen tuotanto jakautui diagnostisiin lääkkeisiin (varjoaineisiin) ja diagnoosilaitteisiin kliinisille laboratorioille. Terapeuttiset lääkkeet tulivat Oy Nycomed Ab:n tuotevalikoimaan vasta, kun norjalainen emoyhtiö osti tanskalaisen Benzoin Pharman ja niiden Suomen tytäryhtiöt fuusioitiin. Leiras myytiin 2002 Nycomed-konsernille, minkä jälkeen Ny-

Lääketieteen opiskelijoita 1960-luvulla tekemässä harjoitustyötä. Kuva: Helsingin yliopistomuseo.

comedin kolme eri tuotantohaaraa jaettiin Suomessa eri yhtiöihin. Farmakologiset tuotteet jäivät uudelle Leiras Finland Oy:lle.

Nycomed perusti 18.12.1987 nimikkorahaston Suomen Kulttuurirahastoon etenkin radiologisen perustutkimuksen tukemiseksi. Tuki haluttiin kohdistaa perus- ja soveltavaan tutkimukseen siten, että se ei suoraan yhdistyisi jo käytössä oleviin tuotteisiin. Rahaston perustamispääomaksi käytettiin ensimmäisen toimintavuoden voittovaroista 150 000 markkaa ja sitä päätettiin kartuttaa aina samalla summalla kuin apurahat pienentäisivät rahastopääomaa.

Apurahojen jakamiseen kutsuttu asiantuntijaraati kuvasti paremmin kuin mikään muu rahaston tavoitteita. Siinä oli 1988 alkaen edustettuina sekä radiologian (röntgenvarjoaineet) että hematologian kansallinen kärki. Apurahoja kohdennettiin alusta lähtien etenkin väitöskirjoihin ja nuorille tutkijoille. Asiantuntijalausunnat siirtyivät 2003 alkaen Oy Leiras Finlandin nimeämille asiantuntijoille.

Osuuskunta Sigillum/Pentti Mäkelä

SUOMEN KULTTUURIRAHASTON tehtävä on suomalaiskansallisen henkisen ja taloudellisen viljelyn vaaliminen ja kehittäminen. Kulttuurirahasto muodostuu Säätiöstä (perustettu 1939) ja Kannatusyhdistyksestä (perustettu 1937). Säätiön sisällä toimii keskusrahasto ja 17 maakuntarahastoa. Kulttuurirahasto jakaa apurahoja ja palkintoja tieteen ja taiteen tekijöille sekä kulttuurielämän eri aloille toimiville henkilöille ja yhteisöille. Apurahojen ohella Kulttuurirahastolla on myös omaa kulttuuritoimintaa. Lisätietoa www.skr.fi.